

Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1937 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av skada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av skada, ådragen under militärtjänstgöring.

I fråga om utredningen i de ärenden, som behandlas i detta utlåtande, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till nedan angivna proposition och motion.

1:o.

Gustaf Samuel Napoleon Blomqvist. I en den 5 mars 1937 dagtecknad proposition nr 216 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre volontären vid Svea livgarde G. S. N. Blomqvist må — utöver den livränta han enligt gällande bestämmelser uppstår från riksförsäkringsanstalten — från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. komma i åtnjutande av ett årligt understöd av 804 kronor utan rätt till dyrtidstillägg därå.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Blomqvist under anställning som volontär vid Svea livgarde genom olyckshändelse den 17 augusti 1911 drabbats av en skottskada i huvudet; att riksförsäkringsanstalten jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, tillerkänt Blomqvist livränta att utgå från och med den 16 juni 1912 med ett årligt belopp av 450 kronor, motsvarande fullständig förlust av arbetsförmågan; att livräntan sedermera jämlikt särskilda kungörelser förhöjts till 900 kronor för år eller det högsta årliga belopp, varmed livränta kan utgå enligt nämnda förordning; att Blomqvist, enligt ett av legitimerade läkaren Gösta Ramstedt den 16 februari 1937 utfärdat läkarintyg företer en defekt å vänstra sidan av skallen och att på platsen för denna defekt vid lutning av huvudet särskilt åt vänster men även framåt en abnorm utbuktning äger rum, vilket är förenat med smärtor över hjärnbråcket, att Blomqvist härvid får svindel och vill ramla framåt,

att han flera gånger i månaden får anfall av medvetslöshet, som vara ungefär 4 till 5 minuter, varefter han måste intaga sängen under en till två dagar, att dessa symptom utvecklats sig småningom under de sista 7 åren och gjort Blomqvist fullständigt oförmögen till arbete under de tre sista åren, samt att Blomqvist tidigare kunnat nödtorftigt utöva skomakeriyrket men efter uppkomsten av ovannämnda besvär från hans hjärnbräck måst helt upphöra med denna yrkesutövning; att Blomqvists hustru arbetat med stickning och därmed bidragit till familjens uppehälle tills hon år 1933 blivit intagen å sanatorium för vård och att hon efter utskrivning därifrån visserligen blivit något bättre men ej i sådan grad att hon kunnat fortsätta med sitt arbete; samt att Blomqvist, som för sig och sin familj — förutom hustrun 3 barn — uppehälle är helt hänvisad till den honom tillerkända livräntan, sannolikt kommer att för all framtid vara fullständigt oförmögen till arbete.

Föredragande *departementschefen* har anfört huvudsakligen följande:

Av utredningen i ärendet inhämtades att det Blomqvist under militärtjänstgöringen övergånga olycksfallet (skottskada i huvudet) gjort honom för all framtid oförmögen till arbete. På grund härav hade riksförsäkringsanstalten tillerkänt honom livränta med det högsta belopp, som enligt gällande författningar i dylikt fall kunde utgå, eller 900 kronor. Emellertid syntes starka billighetsskäl tala för medgivande av särskilt understöd åt Blomqvist utöver den honom sålunda tillerkända livräntan.

I avgivet utlåtande hade arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse erinrat om att riksdagen tidigare i ett par liknande fall medgivit dylikt understöd. Bland annat tillerkände 1930 års riksdag E. V. Nilsson, som till följd av olyckshändelse (likaledes skottskada i huvudet) under militär tjänstgöring fullständigt förlorat arbetsförmågan, utöver av riksförsäkringsanstalten medgiven livränta, särskilt årligt understöd från och med den 1 januari 1930 med 804 kronor, varå dyrtidstillägg icke skulle utgå. Då nämnda fall syntes vara i det närmaste fullt likartat med det nu föreliggande fallet, torde Blomqvist böra komma i åtnjutande av särskilt understöd enligt enahanda grunder som de, vilka tillämpats i fråga om Nilsson. Understödet till Blomqvist syntes sålunda böra utgå med 804 kronor för år från och med den 1 januari 1937. Å understödet, som torde böra gäldas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., torde dyrtidstillägg icke böra åtnjutas.

Under återopande av vad departementschefen i ärendet anfört hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

2:o.

Harry Carl Bernhard Carlzén. I motion II: 239 hemställer herr *Andersson* i Tungelsta, att riksdagen måtte tillerkänna Carl Bernhard Carlzén ett årligt understöd av 350 kronor utöver honom beviljad livränta.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas, att Carlzén är född den 18 juni 1902, att han inryckte till värnpliktstjänstgöring vid Södermanlands regemente den 15 november 1922, att värnpliktige G. D. Hammar under skolskjutning den 23 februari 1923 genom oförsiktigt avlossande av ett skarpt skott skadat Carlzén med påföljd, att dennes vänstra fot måst amputeras, att riksförsäkringsanstalten jämlikt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, från och med den 15 juli 1923 tillerkänt Carlzén en årlig livränta av 450 kronor för år, motsvarande en beräknad nedsättning av Carlzéns arbetsförmåga med femtio procent, att Hammar genom vederbörande krigsrätts utslag den 31 januari 1924, vilket vunnit laga kraft, förpliktats att till Carlzén utgiva ett årligt belopp av 200 kronor samt att Hammar icke till någon del förmått fullgöra den honom sålunda ålagda ersättningsskyldigheten.

Hos Kungl. Maj:t anhöll Carlzén år 1934, bland annat, att få sig tillerkänd ersättning — förutom för havda kostnader i och för anskaffande av vissa i anledning av det honom övergångna olycksfallet nödiga särskilda hjälpmedel — med belopp motsvarande vad Hammar genom ovannämnda domstolsutslag förpliktats till Carlzén utgiva eller 200 kronor årligen.

Under framhållande, att den hos Hammar ådagalagda betalningsoförmågan icke för kronan grundade något betalningsansvar, hemställde *arméförvaltningens civila departement* i avgivet utlåtande i ärendet, att Carlzéns ansökning icke måtte vinna Kungl. Maj:ts bifall.

Genom beslut den 10 augusti 1934 medgav *Kungl. Maj:t*, med bifall till ansökningen, i vad densamma avsåg ersättning för havda kostnader för anskaffande av hjälpmedel i anledning av olycksfallet, att till Carlzén finge utbetalas ett belopp av 500 kronor, men fann ansökningen i övrigt icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I anledning av en vid 1935 års riksdag väckt motion (II: 434) medgav riksdagen, på tillstyrkan av bankoutskottet (utlåtande nr 45, p. 33), att Carlzén finge utöver den honom från riksförsäkringsanstalten tillerkända livräntan från och med den 1 januari 1935 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt understöd av 200 kronor utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

I en den 10 mars 1936 dagtecknad skrift anhöll härefter Carlzén hos Kungl. Maj:t om ytterligare understöd med 1,000 kronor om året eller ock med sådant belopp, att han komme i åtnjutande av samma ersättning som om 1927 års militärsättningsförordning varit å honom tillämplig.

I häröver den 16 mars 1936 avgivet utlåtande framhöll *riksförsäkringsanstalten*, bland annat, att Carlzén för sin under militärtjänstgöring åsamkade skada genom beslut av riksförsäkringsanstalten tillerkänts en årlig livränta av 450 kronor och genom beslut av riksdagen ett årligt understödsbelopp av 200 kronor, eller av statsmedel sammanlagt 650 kronor för år räknat,

vilket belopp med 6 kronor överstege den ersättning, livränta och protestilllägg, som skolat tillkomma Carlzén, därest 1927 års militärsättningsförordning varit å honom tillämplig. Vidare framhöll riksförsäkringsanstalten, att då anstalten tidigare utlätit sig i ärenden, vilka avsett tillämpning av 1927 års militärsättningsförordning beträffande kroppsskada, som skolat bedömas enligt äldre bestämmelser, anstalten med hänsyn till de vittgående konsekvenserna funnit sig böra avstyrka sådana framställningar men att i förevarande fall möjlighet syntes föreligga för Carlzén att vid behov av ny protes genom framställning till Kungl. Maj:t söka utfå ersättning för härmed förenade kostnader. På grund av de anförda skälen hemställde riksförsäkringsanstalten, att den gjorda framställningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Genom beslut den 22 maj 1936 fann *Kungl. Maj:t* Carlzéns ansökning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd, varjämte Kungl. Maj:t genom beslut den 20 november 1936 lämnade en av honom gjord ansökan om s. k. protestilllägg utan bifall.

Över den nu föreliggande motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från *riksförsäkringsanstalten*, som i ärendet anført bland annat följande:

»Carlzén hade genom slutligt beslut den 21 augusti 1923 av riksförsäkringsanstalten tillerkänts en årlig livränta att från och med den 15 juli 1923 under hans återstående livstid utgå med 450 kronor, motsvarande en beräknad nedsättning av Carlzéns arbetsförmåga med femtio procent. På grund av riksdagens särskilda medgivande utgaves till Carlzén dessutom från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. ett årligt understöd av 200 kronor utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg. Sammanlagt utgaves alltså till Carlzén av statsmedel ett belopp av 650 kronor, vilket motsvarade en enligt 1909 års militärsättningsförordning utgående livränta med något över sju-tiotvå procent. Därtill komme, att Carlzén genom särskilt Kungl. Maj:ts beslut beretts ersättning för proteskostnader m. m. med ett belopp av 500 kronor. Möjlighet syntes jämväl föreligga för Carlzén att vid behov av ny protes genom framställning till Kungl. Maj:t söka utfå ersättning för härmed förenade kostnader.

Riksförsäkringsanstalten hade låtit Carlzén vid besök å ämbetsverkets lokal den 11 mars 1937 undergå undersökning av anstaltens överläkare, professorn A. Troell, som i avgivet utlåtande anført bland annat, att med hänsyn till lokala och allmänna neurotiska besvär hos Carlzén viss högre invaliditet möjligen torde vara motiverad.

Med hänsyn till vad i ärendet förekommit och särskilt i betraktande av vad professorn Troell sålunda anført, finge riksförsäkringsanstalten för sin del göra det uttalandet, att vissa skäl syntes tala för att Carlzén av statsmedel bereddes visst ytterligare understöd. Vidkommande storleken av ett dylikt understöd hölle anstalten före, att detsamma under alla förhållanden icke borde utgå med högre belopp än att av statsmedel utgående livränta och understöd sammanlagt uppginge till 900 kronor eller till det högsta livräntebelopp, som kunde utgivas enligt 1909 års militärsättningsförordning.»

Med hänsyn till de i förevarande fall föreliggande ömmande omständigheterna har utskottet ansett sig böra tillstyrka, att Carlzén — utöver till honom författningsenligt utgående livränta ävensom av 1935 års riksdag beviljat understödsbelopp — tillerkännes ett ytterligare understöd, vilket lämpligen torde böra fastställas till 250 kronor för år. Härigenom komma de till Carlzén av statsmedel utgående ersättningsbeloppen att sammanlagt uppgå till 900 kronor för år eller till det högsta livräntebelopp, som kan utgivas enligt 1909 års militärsättningsförordning. Ifrågavarande understöd å 250 kronor torde böra utgå från och med den 1 januari 1937 och bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Å understödet lärer dyrtidstillägg icke böra åtnjutas.

Utskottet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 239, må medgiva, att Carl Bernhard Carlzén må — utöver honom tillkommande livränta och av 1935 års riksdag beviljat understöd å 200 kronor för år — räknat från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt understöd av 250 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Stockholm den 12 april 1937.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Åkerberg, Ehrnberg, Leffler*, Johansson i Friggeråker*, Ström i Lidköping*, Bjurström*, Nilsson i Mölndal och Danielsson;

från a n d r a kammaren: herrar Holmgren, Lovén, Paulsen*, Andersson i Falkenberg*, Gustavson i Västerås*, Osberg, Svedman*, Frankenberg* och Wallén*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.